

Mottagare

Barn- och utbildningsnämnden

Medborgarförslag. Inför program som lär barn att lyssna på sina känslor

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden anser medborgarförslaget besvarat med hänvisning till förvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit där förslagsställaren föreslår att göra ett tillägg i skolplanen och förskolan. Förslagsställaren önskar att man inför ett program eller liknande där man kan lära alla barn att lyssna på sina känslor med mera och på så sätt kunna blir mer medkännande och få ett bättre sätt att lära sig i skolan. Förslagsställaren hänvisar till <https://mindup.org/> och skolor som testat detta program.

Barn- och elevhälsan inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen arbetar redan idag med en rad olika hälsofrämjande och förebyggande insatser, program och metoder för att stödja eleverna till välmående och förutsättningar att klara skolans mål. Att arbeta hälsofrämjande och förebyggande är elevhälsans främsta uppdrag (Skollagen 2010:800 eller lag 2022:1315 kap 2 §25). Elevhälsan arbetar systematiskt och utifrån de lagar och dokument som styr elevhälsans arbete (Vägledning för elevhälsa).

Ärendebeskrivning

Ett medborgarförslag har inkommit där förslagsställaren föreslår att göra ett tillägg i skolplanen och förskolan. Förslagsställaren önskar att man inför ett program eller liknande där man kan lära alla barn att lyssna på sina känslor med mera och på så sätt kunna blir mer medkännande och få ett bättre sätt att lära sig i skolan. Förslagsställaren hänvisar till <https://mindup.org/> och skolor som testat detta program.

Barn- och elevhälsan inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen arbetar redan idag med en rad olika hälsofrämjande och förebyggande insatser, program och metoder för att stödja eleverna till välmående och förutsättningar att klara skolans mål. Att arbeta hälsofrämjande och förebyggande är elevhälsans främsta uppdrag (Skollagen 2010:800 eller lag 2022:1315 kap 2 §25). Elevhälsan arbetar systematiskt och utifrån de lagar och dokument som styr elevhälsans arbete (Vägledning för elevhälsa).

En insats som ges till alla elever i årskurs 5 är Stadig grund. Den handlar om vad alla behöver för att må bra och klara skolan. Insatsen fokuserar på 8 pusselbitar i livet: självkänsla, relationer, känslor, återhämtning, sömn, mat, fysisk aktivitet och struktur. Medarbetare från barn- och elevhälsan träffar eleverna vid tre lektionspass där man varvar information och diskussioner för att eleverna ska vara så delaktiga som möjligt. Alla elever i årskurs 5 nås av Stadig Grund.

En annan hälsofrämjande och preventiv insats elevhälsan erbjuder elever i årskurs 8 är Youth Aware of Mental health (YAM). Syfte med YAM är att förbättra den psykiska hälsan och minska självmordshandlingar bland unga och är utformat för att ge utrymme till diskussion och reflektion, ge möjlighet att utveckla färdigheter för att hantera svåra situationer och att öka kunskapen om psykisk hälsa. Programmet har i studier visat sig effektivt för att bland annat minska förekomsten av självmordstankar, öka hjälpsökande beteenden, öka kunskapen om psykisk hälsa samt bidra till förbättrat klassrumsklimat. YAM främjar utvecklingen av problemlösande förmåga och hur man kan handskas med egna och andras känslor. Mycket fokus i programmet ligger också på relationer med andra och på empati och solidaritet. I YAM får eleverna diskutera hur man kan hjälpa sig själv och sina kompisar och de får praktisk information om var man kan vända sig vid behov av stöd och hjälp (<https://ki.se/nasp/youth-aware-of-mental-health-yam>). I dagsläget nås cirka hälften av alla elever i årskurs 8 och främsta hindret till att inte alla nås är brist på tid.

Elevhälsan arbetar även med Psykosociala programmet vilket är riktat till alla elever i årskurs 2, 4 och 7. I årskurs 2 talar vi med eleverna om barns rättigheter och barnkonventionen. I årskurs 4 fokuserar vi på sociala medier och hur man kan känna sig trygg på nätet samt vad man kan göra om man blivit utsatt. I årskurs 7 informerar vi om stress, hur man kan hantera och förebygga skadlig stress samt betydelsen av återhämtning.

Elevhälsan har ett flertal utbildade instruktörer i PAX. PAX i skolan är en uppsättning verktyg som syftar till att skapa ett klassrum präglad av lugn, trygghet, glädje och studiero, samtidigt som elever får öva på självreglering och social problemlösning. I Sverige är det anpassat för lågstadiet och bygger på en internationellt beforskad modell. Det centrala i PAX är att skapa goda förutsättningar för ett bra samarbete i klassrummet och på ett positivt sätt uppmärksamma när elever bidrar till trygghet och bra samarbetsklimat (<https://paxiskolan.se/>). För närvarande har ett 10-tal skolor på Gotland certifierade PAX-lärare.

Barn- och elevhälsan erbjuder även stöd till föräldrar genom ABC som står för ”alla barn i centrum”. ABC är ett föräldrastödsprogram som alla familjer med barn i åldrarna 3-18 år kan delta i. Programmet syftar till att påverka barns utveckling på ett positivt sätt. Goda relationer i familjen är som ett skydd för barn mot påfrestningar i livet. Utöver att stärka familjerelationer syftar programmets innehåll till att hjälpa föräldrar handskas bättre med

vardagssituationer. Under fyra gruppträffar ses föräldrar tillsammans med utbildade gruppleddare och får möjlighet till diskussion och övningar. Programmet är evidensbaserat och förvaltas av Karolinska institutet (<https://www.ipsykologi.se/information-om-abc>). Tre kurser ges terminsvis.

Utöver detta arbetar man vid behov med elevgrupper med allt ifrån stresshantering och psykoedukativa insatser till språkbruk och trygga relationer.

De flesta av ovanstående insatser når samtliga elever i de kommunala skolorna på Gotland, men där YAM och PAX utgör undantag. YAM når ungefär hälften av alla åttor årligen och PAX har hunnit nå ett tiotal skolor. Den utmaning som finns är alltså inte att det saknas underlag i området förslagsställaren anger utan att det saknas personalresurs att utföra insatserna.

Bedömning

Som beskrivits så arbetar barn- och elevhälsan kontinuerligt utifrån lagar, styrdokument och olika metoder för att stärka elever i deras välmående och förutsättningar att klara skolan. Man arbetar både med evidensbaserade program och metoder samt utvecklar även material till insatser utifrån Gotlands elevers behov och gällande forskning och kunskapsläge. Dessa utvärderas årligen. Arbetet sker systematiskt och når därigenom elever från förskoleklass och ända upp genom hela grundskolan inom olika viktiga områden.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens bedömning är att medborgarförslaget anses vara besvarat i och med denna tjänsteskrivelse.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2024-02-19
Medborgarförslag #103851 2023-08-29

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Torsten Flemming
Utbildningsdirektör

Karin Alvinge
Avdelningschef barn- och elevhälsan

Skickas till

Regionstyrelsen
Förslagsställaren